

Pressemeddelelse

fra EU's Narkotika-agentur i Lissabon

EUROPÆISK NARKOTIKARAPPORT 2018: UDDRAG

Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug: Kokain i comeback på et dynamisk stofmarked

(7.6.2018, LISSABON — **MÅ IKKE OFFENTLIGGØRES FØR KL. 10.00 CET/09.00 WET/Lissabontid**)

Tegn på øget tilgængelighed af kokain påpeges i dag af EU's narkotikaovervågningscenter (EMCDDA) i centerets **Europæiske narkotikarapport 2018: Tendenser og udvikling**, frigivet i Bruxelles ⁽¹⁾. Denne udvikling sker i et scenarie med et dynamisk narkotikamarked, der er i stand til hurtigt at tilpasse sig til kontrolforanstaltninger mod narkotika. I sin årsrapport beskriver agenturet desuden udfordringerne i forbindelse med nye psykoaktive stoffer (NPS), herunder tilgængeligheden af nye syntetiske opioider (navnlig højpotente fentanylderivater) og problemer ved brug af syntetiske cannabinoider i marginaliserede grupper (herunder de indsatte i fængslerne).

EMCDDA's rapport konstaterer, at tilgængeligheden af narkotika overalt er høj og i nogle områder ser ud til at være stigende. I 2016 blev der indberettet over 1 mio. beslaglæggelser af ulovlige stoffer ifølge de seneste tal for Europa (EU-28, Tyrkiet og Norge). Over 92 mio. voksne i EU (15-64 år) har på et tidspunkt prøvet et ulovligt stof, og det anslås, at 1,3 mio. personer blev behandlet for brug af illegale stoffer i 2016 (EU-28).

Dimitris Avramopoulos, EU-kommissær for migration, indre anliggender og medborgerskab, udtaler:

"Vi ser i dag øget narkotikaproduktion og -tilgængelighed i Europa. Dertil kommer, at markedet for illegale stoffer er yderst dynamisk og tilpasningsdygtigt — og derfor desto farligere. Hvis vi vil holde os på forkant med udviklingen, skal vores indsats være rettet mod at opbygge både modstandskraft og reaktionsevne, ikke mindst på grund af den stigende betydning af onlinemarkedet og udviklingen af nye typer stoffer. De nye regler om nye psykoaktive stoffer, der træder i kraft inden årets udgang, vil give Europa flere og stærkere redskaber til at tackle disse udfordringer mere effektivt og beskytte de europæiske borgere bedre mod farlige stoffer." ⁽²⁾

Kokain: lettere tilgængeligt og højeste renhed i et årti

Kokain er det mest udbredte illegale stimulerende stof i Europa. Ca. 2,3 mio. unge voksne (15-34 år) har brugt stoffet inden for det seneste år (EU-28). På baggrund af tegn på stigende kokayrkning og kokainproduktion i **Latinamerika** bekræfter dagens analyse, at det europæiske kokainmarked blomstrer, og at indikatorerne nu peger på øget tilgængelighed af stoffet i en række lande. Prisen på kokain holdt sig stabil, men stoffets renhed på gadeplan nåede i 2016 det højeste niveau i ti år (infografik, s. 26). Der er også sket en stigning i antallet af beslaglæggelser af kokain. Der blev rapporteret over 98 000 beslaglæggelser af stoffet i EU i 2016 (90 000 i 2015), svarende til 70,9 tons (figur 1.6).

På byniveau viste en nylig undersøgelse af rester af narkotika i kommunalt spildevand, at der mellem 2015 og 2017 var sket en stigning i kokainrester i 26 af de 31 byer med data for denne periode ⁽³⁾.

Den største mængde af spor blev registreret i byer i **Belgien, Nederlandene, Spanien og Det Forenede Kongerige**, mens der i de undersøgte østeuropæiske byer blev rapporteret lave niveauer (figur 2.5).

Dagens rapport viser en stigning i antallet af personer, der for første gang er indskrevet i behandling vedrørende kokain (infografik, s. 45). I 2016 blev 30 300 personer indskrevet i behandling for første gang med dette stof som hovedproblem for deres misbrug, hvilket var over en femtedel flere end i 2014. I alt blev over 67 000 personer indskrevet i stofbehandling for kokainrelaterede problemer i 2016. Særligt bekymrende er de anslået 8 300 klienter, der blev indskrevet i behandling for primær brug af rygekocain i 2016. Kokain var desuden det næst hyppigst indberettede stof ved narkotikarelaterede akutte indlæggelser i et netværk af 19 hospitaler i 2016 (Euro-DEN Plus) (figur 3.7).

Narkohandelsmetoderne og -ruterne er tilsyneladende også ved at ændre sig. Den **Iberiske Halvø** — historisk det vigtigste indgangspunkt for skibsmugling af kokain til Europa — er stadig vigtig, men mindre fremtrædende i dataene for 2016, hvor der nu rapporteres om store beslaglæggelser i mere nordlige containerhavne. I 2016 beslaglagde **Belgien** 30 tons kokain (43% af den anslåede samlede årlige mængde kokain, der blev beslaglagt i EU).

EMCDDA's direktør, Alexis Goosdeel, udtaler: "Resultaterne fra vores nye rapport viser, at Europa nu oplever konsekvenserne af den øgede kokainproduktion i Latinamerika. De tidlige advarsler fra spildevandsanalyse om voksende tilgængelighed af kokain bekræftes nu af andre data, der viser stigende tilførsel, herunder øget renhed, antal og mængde, ved beslaglæggelser af kokain. Vi skal være bekymrede for de sundhedsmæssige konsekvenser af kokainbrug, efterhånden som vi begynder at se visse betænkelige tendenser på området, herunder et øget antal personer, der for første gang bliver sat i behandling for kokainproblemer. Disse forandringer understreger den voksende vigtighed af effektive foranstaltninger til forebyggelse, behandling og mindselse af skader for kokainbrugere".

Tegn på øget narkotikaproduktion i Europa

Europa er et vigtigt marked for illegale stoffer, der tilføres fra en række regioner i verden, herunder **Latinamerika, Vestasien og Nordafrika**. Dagens rapport fremhæver imidlertid også **Europas** rolle som producerende region og konstaterer følgende: "I år ser vi for en lang række stoffers vedkommende bekymrende tegn på en øget narkotikaproduktion, der nu finder sted i Europa".

Produktionen finder sted tættere på forbrugermarkederne af en række grunde: nemhed; mindre risiko for opdagelse ved grænserne og — alt efter stoffet — tilgængeligheden af eller prisen på vigtige kemikalier, der behøves til produktionsprocessen. Rapporten nævner flere eksempler på øget narkotikaproduktion i Europa og ændringer i produktionsmetoderne. Hertil er der dokumenteret illegale laboratorier, der forarbejder kokain, et stigende antal nedlæggelser af MDMA- ("ecstasy") laboratorier; opskalering af produktionen af methamfetamin med øget inddragelse af organiseret kriminalitet; lokalisering af de afsluttende faser af amfetaminproduktionen til forbrugslandet, og opdagelse af et lille antal laboratorier til heroinfremstilling. Nogle af de syntetiske stoffer, der fremstilles i EU, er bestemt til eksterne markeder som **Nord- Mellem- og Sydamerika, Australien, Mellemøsten, Fjernøsten og Tyrkiet**.

Øget produktion i Europa af cannabis med høj styrke ser ud til at have påvirket aktiviteterne af cannabisproducenter uden for EU, som det ses af den højere styrke af den cannabisharpiks, der handles til Europa fra **Marokko**. Der er også tegn på, at NPS, der sædvanligvis fremstilles i **Kina** og afsendes til Europa til emballering, nu fremstilles inden for de europæiske grænser.

Cannabis: Tilgængeligheden og brugen er fortsat høj, og ændringer i de internationale politikker kan betyde udfordringer for Europa

Cannabis er fortsat det mest udbredte illegale stof i Europa. Stoffets betydning fremgår af data om udbredelse, overtrædelser af narkotikalovgivningen, beslaglæggelser og nye behandlingsanmodninger. Omkring 17,2 mio. unge europæere (15-34 år) har brugt cannabis inden for det sidste år (EU-28), og ca. 1 % af de voksne europæere (15-64 år) bruger det dagligt eller næsten dagligt (EU-28).

Cannabis var involveret i over tre fjerdedele (77%) af de 800 000 lovovertrædelser af stofmisbrug eller -besiddelse, der blev rapporteret i EU i 2016, og hvor det primære stof kendes (figur 1.14). Det er også det hyppigst beslaglagte stof, med 763 000 beslaglæggelser af cannabisprodukter indberettet i EU i 2016. Cannabis står for den største andel (45%) af personer der indskrives i behandling for første gang for brug

af stoffer i Europa (EU-28, Tyrkiet og Norge). Antallet af personer i behandling for første gang med cannabisproblemer steg fra 43 000 i 2006 til 75 000 i 2016 i de 25 lande med data for begge år (infografik, s. 41).

De senere ændringer i cannabislovgivningen i dele af **Nord-, Mellem- og Sydamerika** — herunder lovliggørelse i visse jurisdiktioner — har hurtigt ført til opståen af et kommercielt marked for lejlighedsvis brug af cannabis i de pågældende områder. Dette resulterer i ændringer af i leveringsystemer og produktudvikling for cannabis (f.eks. væske til e-cigaretter, spiselige produkter og sorter med høj styrke).

Det er uklart, hvilke konsekvenser det får for Europa, hvis der opstår et stort lovligt marked for stoffet i dele af **Nord-, Mellem- og Sydamerika**, men det kan ikke udelukkes, at det vil påvirke udbuds- eller forbrugsmønstrene i Europa. **EMCDDA** overvåger nøje den internationale udvikling inden for cannabisregulering med henblik på at fremme en mere velinformeret indsigt i de ændringer, der finder sted, og fastlægge de mulige konsekvenser for den europæiske situation ⁽⁴⁾. Cannabisbrug og trafiksikkerhed er et af de politiske spørgsmål, der er øget opmærksomhed omkring i forbindelse med ændringerne i de internationale perspektiver for regulering af cannabis. Dette er fokus for en nylig **EMCDDA**-rapport baseret på erfaringer fra internationale eksperter ⁽⁵⁾.

Der påvises færre nye psykoaktive stoffer, men flere tegn på skader

Nye psykoaktive stoffer (NPS/"nye stoffer") udgør fortsat en betydelig folkesundhedsmæssig udfordring i Europa. NPS, der ikke er genstand for international kontrol med narkotika, omfatter en række stoffer, herunder syntetiske cannabinoider, opioider, cathinoner og benzodiazepiner (figur 1.10). I 2017 blev 51 NPS påvist for første gang via **EU's system for tidlig varsling (EWS)** — altså ca. ét om ugen. Det samlede antal nye stoffer, der årligt introduceres på markedet, er lavere end i rekordårene — 98 i 2015, 101 i 2014 — men det totale antal tilgængelige NPS er fortsat højt. Ved udgangen af 2017 overvågede **EMCDDA** over 670 NPS (sammenholdt med ca. 350 i 2013)⁽⁶⁾. Sundhedsmæssige skader i forbindelse med nye syntetiske cannabinoider og nye syntetiske opioider — herunder akutte forgiftninger og dødsfald — har foranlediget **EMCDDA** til at gennemføre et indtil nu uset antal risikovurderinger i 2017, til ni.

Nye syntetiske cannabinoider — hvoraf der er påvist 179 siden 2008 (10 i 2017) — udgør den største stofgruppe overvåget af **EMCDDA**. De sælges ofte som "urteblanding til rygning" og var i 2016 de hyppigst beslaglagte NPS, med over 32 000 rapporterede beslaglæggelser (sammenholdt med 10 000 beslaglæggelser i 2015) (figur 1.12). Dette udgjorde næsten halvdelen af det samlede antal beslaglæggelser af NPS, der blev anmeldt til agenturet i 2016. Fire syntetiske cannabinoider blev risikovurderet i 2017 (AB-CHMINACA, ADB-CHMINACA, 5F-MDMB-PINACA og CUMYL-4CN-BINACA).

Der opdages i stigende omfang højpotente nye syntetiske opioider (navnlig fentanylderivater), som efterligner virkningerne af naturligt afledte opiater (f.eks. heroin og morfin). Disse er på nuværende tidspunkt tilgængelige i nye former (f.eks. næsespray), og sælges som illegale stoffer såsom heroin eller kokain, eller opblandes med dem. Der er i alt fremkommet 38 nye syntetiske opioider på det europæiske narkotikamarked siden 2009 (13 i 2017). Fentanylderivater, der er hovedelementer i den aktuelle **amerikanske** opioidkrise, bør fortsat skabe bekymring og opmærksomhed i Europa. Disse stoffer — hvoraf nogle er mange gange stærkere end morfin — udgjorde over 70% af de skønnede 1 600 beslaglæggelser af nye syntetiske opioider, der blev indberettet i 2016. I 2017 blev der indberettet ti nye fentanylderivater gennem **systemet for tidlig varsling**, hvoraf fem blev risikovurderet (acryloylfentanyl, furanylfentanyl, 4-fluorisobutyrylfentanyl, tetrahydrofuranlylfentanyl og carfentanil).

Fængsler: fokus på sundhedspleje og nye stoffer

Dækning af sundhedspleje for misbrugere i fængsler har afgørende betydning, og noget der kan være til fordel for hele samfundet (f.eks. forebyggelse af overdosis efter løsladelse, og reduktion af smitte med stofrelaterede infektionssygdomme som hiv og HCV). Dette års rapport fremhæver mulighederne for at gribe ind i denne ramme, og retter opmærksomheden mod de nationale forskelle i udbuddet af tilbud ⁽⁷⁾.

I et nyt tværnationalt studie, der udkommer sammen med dagens rapport ⁽⁸⁾, undersøger centeret de voksende sundheds- og sikkerhedsproblemer ved brug af **NPS i fængsler**. "Brug af NPS og de tilknyttede skader er nu en vigtig ny udfordring for fængselssystemet i Europa," hedder det i studiet. Af de

fire hovedstofgrupper af NPS, der er fundet i fængsler, er syntetiske cannabinoider de hyppigst indberettede. En væsentlig årsag for brugen af dem i fængsler er, at de er så lette at smugle ind (f.eks. i flydende form sprøjtet på papir eller tekstiler), og vanskeligheden af at påvise dem i narkotikatest.

Internetsalg og fremkomsten af nye benzodiazepiner

De traditionelle offlinemarkeder for stoffer dominerer overordnet stadig volumenmæssigt, men onlinemarkedernes betydning ser ud til at stige, hvilket bliver en ny udfordring for indsatser til narkotikakontrol. I en nylig undersøgelse fra **EMCDDA-Europol** er der identificeret over 100 globale darknetmarkeder, hvor omkring to tredjedele af handlerne var narkorelaterede ⁽⁹⁾. Også internettet og de sociale medier ser ud til at få en voksende betydning, især med hensyn til udbuddet af NPS og adgangen til misbrugte lægemidler.

Dagens rapport rejser bekymring over fremkomsten — på gaden og online — af nye benzodiazepiner, der ikke er godkendt som lægemidler i **EU**. **EMCDDA** overvåger i øjeblikket 23 nye benzodiazepiner (hvoraf tre blev fundet for første gang i Europa i 2017). Nogle af dem sælges under deres eget navn (f.eks. diclazepam, etizolam, flubromazolam, flunitrazolam og fonazepam). I andre tilfælde bruger producenterne sådanne stoffer til at fremstille falske versioner af almindelige lægeordinerende benzodiazepiner (f.eks. diazepam og alprazolam), som derefter sælges på det illegale marked. I 2016 blev der beslaglagt over en halv million tabletter indeholdende nye benzodiazepiner eller lignende stoffer — ca. to tredjedele mere end i 2015.

I en analyse, der udgives sammen med dagens rapport, undersøger **EMCDDA misbrug af benzodiazepiner blandt højrisiko opioidbrugere i Europa** ⁽¹⁰⁾. Skønt disse lægemidler i mange tilfælde ordineres til stofbrugere til legitime terapeutiske formål, kan de bruges illegalt og misbruges, hvilket bidrager til øget sygelighed og dødelighed i denne gruppe. Ca. 40% af dem, der kommer i behandling for brug af opioider, angiver benzodiazepiner som deres sekundære problemstof. Undersøgelsen indeholder en oversigt over indberetning af nye benzodiazepiner til **EMCDDA** over tid.

Stigning i antal dødsfald efter overdosis, og naloxons rolle i forebyggelsen

Den nye rapport, der udkommer i dag, sætter fokus på bekymringen over det høje antal dødsfald som følge af overdosis, der har været stigende i Europa gennem de sidste fire år. Det anslås, at der har været mere end 9 000 dødsfald i 2016 som følge af overdosis med hovedsagelig heroin og andre opioider — dog ofte kombineret med andre stoffer, navnlig alkohol og benzodiazepiner — i Europa (EU-28, Tyrkiet og Norge).

De udfordringer, der stilles af gamle og nye opioider, sætter fornyet fokus på den rolle modgiften naloxone har for strategier for behandling af overdosering ⁽¹¹⁾. Rapporten understreger det tvingende behov for at "gennemgå de nuværende politikker for naloxone og forøge undervisning og bevidstgørelse af stofbrugere og personale, som møder disse stoffer".

EMCDDA's bestyrelsesformand, Laura d'Arrigo, konkluderer følgende: "Truslen fra narkotika mod den offentlige sundhed og sikkerhed i Europa kræver fortsat fælles indsats. EU's narkotikahandlingsplan, der blev vedtaget i 2017, er rammen for det europæiske samarbejde. I takt med ændringerne i narkotikaproblemerne og opståen af nye tendenser er det afgørende, at vores overvågningssystem holder trit. *Den europæiske narkotikarapport* sammen med 30 landerapporter indeholder de nyeste analyseresultater, der hjælper beslutningstagere med at få et klart billede af fænomenet og tilpasse den politiske indsats til at forebygge og imødekomme nye udfordringer". ⁽¹²⁾

Noter

⁽¹⁾ Pakken *den europæisk narkotikarapport 2018* er tilgængelig på www.emcdda.europa.eu/edr2018. De data, der forelægges i rapporten, er for 2016 eller det seneste år, der foreligger data for. De figurer og grafer, der gengives i denne pressemeddelelse, findes i selve rapporten. Yderligere figurer og tabeller findes i Statistical Bulletin for 2018 (www.emcdda.europa.eu/data/stats2018).

⁽²⁾ www.emcdda.europa.eu/news/2017/16/new-legislation-response-new-psychoactive-drugs_en

⁽³⁾ www.emcdda.europa.eu/news/2018/1/latest-data-wastewater-european-cities_en Analyser af spildevand afdækker det samlede forbrug af rene stoffer i kommunen, og resultaterne kan ikke direkte sammenholdes med prævalensskønnene fra nationale befolkningsundersøgelser.

- (⁴) www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/cannabis-policy/html_en
- (⁵) www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/cannabis-and-driving
www.emcdda.europa.eu/news/2017/9/symposium-drug-impaired-driving_en
- (⁶) www.emcdda.europa.eu/activities/action-on-new-drugs
www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communications/fentanils-and-synthetic-cannabinoids-ews-update
- (⁷) Jf. kapitel 3 og www.emcdda.europa.eu/topics/prison
- (⁸) www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communications/nps-in-prison
- (⁹) www.emcdda.europa.eu/darknet
- (¹⁰) www.emcdda.europa.eu/topics/pods/benzodiazepines
- (¹¹) Jf. kapitel 3 og www.emcdda.europa.eu/publications/insights/take-home-naloxone
- (¹²) www.emcdda.europa.eu/countries